

Εξόρμηση του Φ.Ο.Σ. στα καμένα της Πάρνηθας

Κι έπειτα ήρθε η βροχή

Όλοι οι σταθμοί, ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί, προέβλεπαν βροχές, καταιγίδες στις 11 Οκτωβρίου, ημέρα που είχε ορισθεί η 2^η εξόρμηση του Φ.Ο.Σ. Στα τηλέφωνα απαντούσαμε ότι εφόσον αυτό ισχύσει πράγματι, δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η εκδρομή αυτή. Αποτρέψαμε ακόμη και την Αντιπρύτανη και Καποκεφάλου, που μέχρι τελευταία στιγμή ήθελε να συμμετάσχει! Παρόλα αυτά, μερικά μέλη του Δ.Σ. του Φ.Ο.Σ. και λίγοι φοιτητές αποφάσισαν να ανέβουν στο

Στην αρχή του μονοπατιού

βουνό. Κι ήμασταν πράγματι τυχεροί. Βροχή δεν υπήρξε παρά μόνο πυκνή ομίχλη και δυνατός αέρας, που έδινε στο βουνό μία άλλη διάσταση.

Οκτώμιση η ώρα το πρωί βρεθήκαμε με τα αυτοκίνητά μας στην Αγία Τριάδα, όπου από το ομώνυμο εκκλησάκι, που

δύσκολα ξεχώριζε μέσα στην ομίχλη, έβγαιναν οι ήχοι της λειτουργίας που γινόταν εκεί. Η πορεία άρχισε από τη θέση

Παλιοχώρι, στις εννέα περίπου. Σε λίγα λεπτά συναντήσαμε δεξιά μας την πηγή Βιλιάνι και σχεδόν αμέσως μετά ακολουθήσαμε το κατηφορικό μονοπάτι αριστερά, με κατεύθυνση το διάσελο του Πανός. Τόσο στην κατηφορική αυτή πορεία όσο και στην απέναντι

Στην αρχή του μονοπατιού

πλαγιά που ανηφορίσαμε, παρατηρούσαμε την κατάσταση της αναφύτευσης με δενδρύλλια ελάτης και πεύκης που έγινε εκεί. Φτάνουμε στο δρόμο που συνδέει το διάσελο του Πανός με την «περίφημη» βίλλα του Παπαδόπουλου. Αναρωτιόμαστε για τη ματαιότητα της κατασκευής που έγινε στην περίοδο της δικτατορίας, αλλά και την αδιαφορία για την κατάσταση του κτίσματος που αναμφίβολα θα μπορούσε να αξιοποιηθεί σε διάφορες δραστηριότητες του βουνού (π.χ. καταφύγιο, μουσείο Φυσικής Ιστορίας).

Η περίφημη βίλλα Παπαδόπουλου.
Εικόνα πλήρους καταστροφής κι όχι αξιοποίησης.

Τώρα έπρεπε να αποφασίσουμε να συνεχίσουμε στην πυκνή ομίχλη, χωρίς σήμανση και μονοπάτι, προς την πηγή Ρουμάνι ή να φτάσουμε στον τελικό προορισμό μας, την πηγή Γκούρα, από άλλη κατεύθυνση. Προτιμήσαμε το δεύτερο. Έτσι, δρόμο-δρόμο, γυρίσαμε στο Διάσελο του Πανός και από εκεί με δυτική κατεύθυνση συνεχίσαμε, έχοντας δεξιά μας την κοιλάδα του

Πορεία στην ομίχλη

Μαυρορέματος, που σε πολλά σημεία δεν είχε καεί και που καταλήγει στο οροπέδιο του Λημικού, που καταπράσινο φαινόταν αμυδρά στο βάθος. Η παρουσία ελαφιών

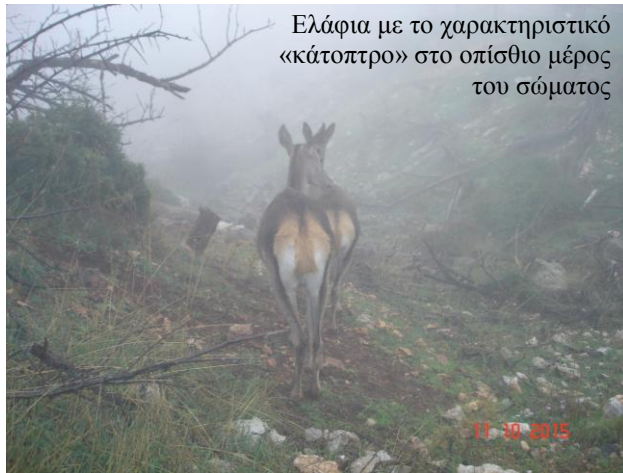
Μαγική εικόνα. Διακρίνετε και πόσα ελάφια;

πλέον ήταν έντονη, δίπλα μας ή και μακριά μας μέχρι επάνω στις ορθοπλαγιές της Πλατυβούνας. Την εποχή αυτή, τα αρσενικά κάνουν ακόμη αισθητή την παρουσία τους με τα χαρακτηριστικά σαλπίσματα για συγκέντρωση των θηλυκών να μας συντρόφευαν σε όλη την

πορεία μας.

Οι πληθυσμοί του κόκκινου ελαφιού *Cervus elaphus*, στην Πάρνηθα είναι οι μεγαλύτεροι σε όλη την Ελλάδα, που φαίνεται ότι προκαλούν ζημιές τόσο σε δενδρύλλια ελάτης (αποφλοιώσεις) όσο και σε καλλιέργειες, σε περιοχές όπως τα Δερβενοχώρια, όπου είναι σχεδόν αδύνατη η καλλιέργειες αμπέλου, κηπευτικών, αλλά και ψυχανθών που ιδιαίτερα τα τελευταία θα μπορούσαν να έχουν μεγάλη

απόδοση σε μία χώρα ελλειμματική σε αυτά. Αντιλαμβανόμαστε έτσι, ότι πέραν της

ομορφιάς που η ύπαρξη των ελαφιών αυτών προσδίδει στο τοπίο, η διάσταση των προκαλούμενων ζημιών πρέπει επίσης να απασχολεί στην κατεύθυνση της σωστής διαχείρισής τους. Το γεγονός αυτό άλλωστε είναι που διαφοροποιεί την επιστημονική θεώρηση που

διέπει το Σύλλογό μας και το Πανεπιστήμιό μας σε σχέση με κάθε είδους μη επιστημονική προσέγγιση από «οικολογούντες» περί των θεμάτων αυτών.

Εκτός της παρουσίας των ελαφιών, εμφανής από πλευράς ιχνών (τορρός, αποτυπώματα πελμάτων, οπλών, νυχιών, περιττώματα κ.λπ.), ήταν η παρουσία

αγριόχοιρων *Sus scrofa*, καθώς και σαρκοφάγων κυνοειδών, λύκων *Canis*

lupus, τσακαλιού *Canis aureus* και αλεπούς *Vulpes vulpes*.

Περιττώματα σαρκοφάγου ζώου. Διακρίνονται οι τρίχες του θηράματος, αλλά και παρασιτική ασκαρίδα που το ζώο έφερε στον εντερικό σωλήνα.

Αποφλοιώσεις κορμών ελάτων.

Ενδιαφέρουσα ήταν η εύρεση νυμφών εντόμων της τάξης Odonata (Οδοντόγναθα)

Ναϊάς. Νύμφη εντόμου της τάξης Odonata (για τους εντομολόγους)

σε στάσιμα νερά στις άκρες των δασικών δρόμων, όπως και ακμαίων εντόμων της τάξης Trichoptera στην πηγή Γκούρα. Στην πηγή αυτή, τη μεγαλύτερη της Πάρνηθας, φτάσαμε μετά από σχεδόν 3 ώρες πορεία. Το νερό όμως ήταν λιγοστό, δεν υπήρχε υπερχειλίση όπως συμβαίνει αργότερα, το χειμώνα και την άνοιξη. Από την

υπερχειλίση αυτή άλλωστε σχηματίζεται το ρέμα Κελάδωνας, με τον περίφημο πλατανιά του. Το ρέμα αυτό, προγραμματίζουμε σε άλλη εκδρομή να διασχίσουμε, για να επισκεφτούμε ταυτόχρονα και το περίφημο Σπήλαιο του Πανός, που βρίσκεται στις όχθες του.

Ακμαίο έντομο της τάξεως Trichoptera.

Έντονη η παρουσία των ανθισμένων κυκλάμινων.

Η επιστροφή έγινε από τα ίδια, εκτός των τελευταίων 2-3 χλμ. όπου προτιμήσαμε να περπατήσουμε σε ασφαλτο, αφού προηγουμένως κάποιοι από την ομάδα φρόντισαν να συλλέξουν ώριμα βατόμουρα, κούμαρα και καρπούς αγριοτριανταφυλλιάς που αφθονούσαν!

Τα άνθη έπεσαν, αλλά οι καρποί παρέμειναν ακόμη πάνω στην αγριοτριανταφυλλιά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι και τα δύο είδη κουμαριάς (*Arbutus unedo* και *A. andrachne*) έχουν πλήρως αναλάβει φυσικώς μετά την πυρκαγιά σε ολόκληρες πλαγιές.

Ωριμοί καρποί
Arbutus unedo
και
Rubus sp.

Τα σύννεφα πλέον είχαν πυκνώσει απειλητικά, αλλά εκτός από μερικές σταγόνες βροχής, δεν υπήρξε κάτι ιδιαίτερο. Κάτι όμως που δεν έγινε από την ώρα που μόλις προλάβαμε να μπούμε στα αυτοκίνητά μας. Οι ουρανοί άνοιξαν και τα πάντα στο δρόμο μας γέμισαν με νερό. **Κι έπειτα ήρθε η ... βροχή!** Για να μη χαλάσει τη μαγευτική πορεία που ήδη είχαμε πραγματοποιήσει μέσα στην ομίχλη.

Στην πηγή Γκούρα.

Το πλατάνι – γίγαντας στην αρχή του πλατανιά του Κελάδωνα άντεξε την καταστροφική πυρκαγιά του 2007.

Σκοπός της διαδρομής αυτής ήταν μία πρώτη θεώρηση του θέματος «επιτυχία αναφύτευσης» σε καμένες περιοχές της Πάρνηθας. Μία πολύ αδρή εκτίμηση έγινε. Στην επόμενη διαδρομή μας, στις 7 Νοεμβρίου, θα γίνει –με τη βοήθεια όλων μας– μια πληρέστερη εκτίμηση επιτυχίας των αναφυτεύσεων, με σκοπό την ανακοίνωσή της στα ΜΜΕ.